

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název práce: Literární svět Nicka Cavea jako místo, kde není snadné být dobrý člověk. Etický koncept v literárním světě Nicka Cavea

Autor práce: Tomáš Edl

Obor studia: Filosofie a religionistika

Posudek vypracoval: Doc. Mgr. Daniel Heider, Ph.D.

Datum: 29.4. 2014

Bakalářská práce „Literární svět Nicka Cavea jako místo, kde není snadné být dobrý člověk. Etický koncept v literárním světě Nicka Cavea“ Tomáše Edla se ve třech částech zabývá tématem námětem etického konceptu postav literárního světa známého australského hudebníka, spisovatele a esejisty Nicka Cavea (nar. 1957). V první části autor stručně představuje základní Caveovy životní milníky a charakterizuje jeho literární dílo (romány, eseje, divadelní hry, písňová alba). V druhé části pak vykládá teologické předpoklady Caveova „založení“ etiky, jímž jsou Ježíšovo učení, kalvínská doktrína zkaženosti lidské přirozenosti, křesťanská tradice negativní teologie, spolupracující či milostivý Bůh, a konečně důležitá „mohutnost“ tvůrčí imaginace, jímž jsme s to se vztahovat k transcendentnímu Bohu v nás a jazyk (*logos*). V této části bakalářant jednoznačně ukazuje, že Cavea, který výrazně čerpá z Nového zákona, nelze považovat za křesťana, jelikož odmítá některé „pilíře“ křesťanské víry, jimiž jsou zmrtvýchvstalý Kristus, nesmrtelnost lidské duše, její znovuzkříšení s oslaveným tělem a vše, co souvisí s tématem církve jako „místa“ spásy. Ježíš je pro Cavea ideálem či vzorem člověka, který s nebývalou silou a důsledností dokázal zformulovat a žít svůj ideál. V třetí, dlužno podotknout stěžejní, části kol. Edl „extrahuje“ etický koncept Caveova díla, který zakládá na ústřední etické dichotomii moralita/mravnost. Bakalářant taktéž poukazuje na zajímavou podobnost retrospektivního pohledu na minulý život umírajícího jedince v Caveově díle s křesťanským učením o soukromém soudu duše v okamžiku smrti. Základní teze Edlovy interpretace je tvrzení o výrazném Caveově nadhodnocení soukromé roviny morality nad intersubjektivní a normativní dimenzí mravnosti. Na rovině introspektivní morality mají postavy Caveova literárního díla možnost obrátit do sebe a získat pomoc „spolupracujícího Boha“, a ve svém svědomí či pomocí tzv. kreativní imaginace dosáhnout prospektivního či retrospektivního poznání dobrého/zlého ve svém svědomí, jakkoli je celý tento obraz v cynickém a krutém světě, který je zaměřen „ven“ vzácný. Tento obrat, zdůrazňuje autor, musí být proveden, pokud možno, stoicky bez emocí. Emoce se mohou objevit nanejvýš jako důsledek tohoto sebeobratu. Proto také ta vzácnost. V závěru Tomáš Edl tento etický koncept, k jehož interpretaci volí také sekvenci etických pojmů „synderesis-sapientia-scientia“ Tomáše Akvinského, srovnává s teorií kategorického imperativu Kanta a se situační etikou méně známého amerického filozofa Josepha Fletchera (1905–1991).

Musíme říci, že práce je napsána jasně, čtivě a systematicky. Dokládá autorův hluboký a dlouhodobý zájem o téma Caveovy tvorby. Na práci oceňujeme její samostatné promýšlení tématu „teonomní etiky“ ve spojení s interpretací, jak se u uměleckého díla dá očekávat, ne vždy jednoznačných uměleckých textů Caveova díla, jehož interpretace Nového zákona a Ježíšovy „věci“, ve srovnání s tradičním křesťanstvím výkladem, představuje zcela nezávislou expozici. Na práci je třeba ocenit i její kritický aspekt přítomný v kritice Caveovy čistě na moralitě založené etické koncepci.

Kromě řady drobnějších formálních nedostatků (především chybějící interpunkce; dále: „teologi“ místo „teologií“ na str. 5, „... reflexí jakékoli ...“ místo „jakéhokoli“ na str. 6; „jako k posledním a nejdůležitějším“ místo „poslednímu“, atd.), bych k práci měl jedinou věcnou připomínku či, lépe řečeno, nejasnost.

Kol. Edl průběžně v práci vyzdvihuje význam jazyka jako intersubjektivního média, které je s to zabránit přílišnému soustředění se na sebe a na omezování se na pouhý „vnitřní dialog“ (str. 20). Na druhé straně však Caveova etika, jak řečeno, je čistě subjektivistická, byť její subjektivismus je relativizován oním „spolupracujícím Bohem“ v našem nitru, k němuž dospíváme „kreativní imaginací“, která je současně založená na neustálém zpochybňování domněle pravých bohů či vnitřních hlasů (představ). Nevidí v těchto dvou akcentech autor přeje jen určité napětí? Jazyk přece sám nás vede či zavazuje ke společnému či obecnému a nutnému. Nelze Caveovo posouzení naprosté irelevance roviny mravnosti rezignací na jazyk s jeho univerzalizující a systematizující funkcí? Jak vlastně Cave pojímá jazyk (logs)?

Filosofický charakter bakalářské práce Tomáše Edla práce považujeme za velký příslib do budoucnosti. Práci jednoznačně doporučujeme k obhajobě a, navzdory zmíněným formálním nedostatkům, ji navrhuje hodnotit jako „výbornou“.

Doc. Mgr. Daniel Heider, Ph.D.